

Oslo tingrett - TOSLO-2011-143688-1

Instans	Oslo tingrett - Kjennelse.
Dato	2011-09-12
Publisert	TOSLO-2011-143688-1
Stikkord	22. juli-saken. Domstolloven § 124, § 125 første ledd bokstav c, § 127 1. punktum, § 129.
Sammendrag	Tingretten avla kjennelse om at rettsmøtet berammet til 19. september 2011 for behandling av politiets begjæring om fortsatt fengsling av den terrorsiktede skal finne sted for lukkede dører. Samtidig ble pressen gitt anledning til å være til stede i rettsmøtet. Det samme gjaldt for fornærmede og etterlatte, med unntak av de som ikke hadde fått oppnevnt bistandsadvokat. (Sammendrag ved Lovdata.)
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-143688-1 (11-143688ENE-OTIR/02) - Anket til Borgarting lagmannsrett LB-2011-145752.
Parter	Den offentlige påtalemyndighet mot A (advokat Geir Lippestad).
Forfatter	Tingrettsdommer Anne Margrethe Lund.

Oslo politidistrikt har den 09.09.11 begjært varetektsfengsling av A i ytterligere 8 uker, samt at han i 4 uker undergis fullstendig isolasjon. Fengslingsmøtet vil finne sted mandag 19.09.11. Det er samtidig begjært lukkede dører, jf domstolloven § 125 første ledd litra c. Videre er det bedt om at fornærmede og etterlatte ikke skal gis adgang til å være til stede under rettsmøtet, jf domstolloven § 127. Politiets begjæring er utdypet i en mail av 12.09.11.

I mail av 09.09.11 har retten anmodet forsvarer og representanter for bistandsadvokatene om å uttale seg om hvorvidt rettsmøtet skal gå for lukkede dører og det at fornærmede og etterlatte ikke skal gis adgang til å være tilstede i rettsmøtet. Oslo tingrett har også bedt pressen v/ Norsk presseforbund utpeke en representant som mot taushetsplikt kan gis innsyn i begjæringen og uttale seg på vegne av pressen. Mediene har utpekt advokat Jon Wessel-Aas som sin representant. Han har mottatt kopi av politiets begjæring av 09.09.11 og kopi av politiets mail av 12.09.11.

Politiet har i sin begrunnelse for lukkede dører vist til de hensyn som ligger bak anmodningen om isolasjon. Det vises for øvrig til den begrunnelse som er gitt i begjæringen og mailen fra politiet.

Advokat Jordet, som er oppnevnt som medforsvarer for siktede, har på vegne av siktede anført at vilkårene for å lukke dørene ikke er tilstede. Siktede ønsker en mest mulig åpen prosess og motsetter seg lukkede dører.

Advokat Larsen har på vegne av de koordinerende bistandsadvokatene gitt uttalelse. De koordinerende bistandsadvokatene støtter begjæringen om lukkede dører, da det anses som særdeles viktig at de fornærmede så langt som mulig skjermes fra de utspill og det fokus åpne dører medfører. Videre opplyses at det så langt ikke har fremkommet ønsker fra fornærmede om oppmøte i retten, og at en også støtter politiets begjæring på dette punkt. Det er videre opplyst at de koordinerende bistandsadvokatene Elgesem, Hallgren og Larsen vil møte i retten og sende referater og kjennelse til samtlige bistandsadvokater umiddelbart etter at retten har avsagt sin kjennelse.

Advokat Wessel-Aas har i brev og mail av 12.09.11 motsatt seg at fengslingsmøtet går for lukkede dører. Det er blant annet vist til at begrunnelsen for lukkede dører er av teoretisk art. Det er også vist til at den offentlighet

åpne dører gir er særdeles viktig i en sak som denne, herunder av rettssikkerhetshensyn. For øvrig vises det til uttalelsen i brev og mail.

Retten merknader

Retten vil ta stilling til tre spørsmål. For det første om fengslingsmøtet skal gå for lukkede dører. Derneft om pressen skal gis anledning til å være tilstede selv om dørene lukkes. Til slutt om fornærmede og etterlatte skal nektes å være tilstede i fengslingsmøtet.

Spørsmålet om lukkede dører

Det følger av domstoloven § 124 at rettsmøter i utgangspunktet er offentlige. I fengslingsmøter er det, hvis retten ikke beslutter noe annet, ikke adgang til å gjengi offentlig noe av forhandlingene i rettsmøte (såkalt referatforbud), jf domstoloven § 129.

Retten kan ved kjennelse blant annet beslutte at fengslingsmøtet kan gå for lukkede dører *»når særlige forhold gir grunn til frykt for at offentlighet vil vanskeliggjøre sakens opplysning og lukkede dører derfor er påkrevd,»*, jf domstoloven § 125 første ledd bokstav c.

Retten går ut fra at det er denne bestemmelsen politiet påberoper seg som hjemmel for lukkede dører. Det er vist til at siktede med åpne dører vil få mulighet for kommunikasjon.

Retten vil understreke at selv om det er mange av de samme hensynene som begrunner lukkede dører og fortsatt isolasjon, blir vurderingen likevel ikke nødvendigvis den samme. Det vises til at et fengslingsmøtet gjennomføres på kort tid og at de temaer som belyses er begrenset.

Retten kan vanskelig se at det er nødvendig under rettsmøtet å begrunne begjæringen om fortsatt fengsling og isolasjon på en slik måte at det vil fremkomme informasjon som vanskeliggjør sakens opplysning. Det må derfor være siktedes mulighet for i et åpent rettsmøte å gi en eller annen form for beskjed til «noen», som kan begrunne lukkede dører.

Slik retten vurderer det er politiet i sin begjæring om lukkede dører svært lite konkret både når det gjelder hva slags type informasjon man frykter siktede vil kunne gi, til hvem og hvilken rolle disse eventuelt skulle ha. Det sies for eksempel at siktede har opplyst at det finnes to andre celler i Norge, uten at han vil navngi hvem som står bak disse. Samme opplysning er også gitt av politiadvokat Hatlo til Dagbladet i helgen. Det sies imidlertid ingen ting om disse cellene har noen tilknytning til den saken A nå er siktede for og i så fall hvilken. Slik retten vurderer det fremstår det som lite sannsynlig at siktede ved at rettsmøtet holdes for åpne dører får mulighet til å kommunisere med noen på en slik måte at det vil vanskeliggjøre sakens opplysning. Det er godt mulig at siktede vil benytte anledningen til å si «noe», men retten mener det er lite trolig at dette vil kunne være «noe» som vanskeliggjør sakens opplysning.

Når retten likevel har kommet til at dørene skal lukkes, er det fordi saken er svært alvorlig og det er tidlig i etterforskningen. Ved åpne dører har en ingen kontroll over hvem som er tilstede i retten. Under tvil har retten derfor kommet til at dørene skal lukkes.

Spørsmål om pressen skal gis anledning til å være tilstede i rettsmøtet

Det følger av domstoloven § 127 første punktum at når rettsmøtet holdes for lukkede dører, kan retten likevel gi adgang for andre, for eksempel pressen, til å være tilstede hvis særlige grunner taler for det.

Retten har kommet til at det foreligger særlige grunner som taler for at pressen gis adgang til fengslingsmøtet. Det vises til at dette er en sak av stor allmenn interesse og at retten var i tvil om dørene skulle lukkes.

Retten kan ikke se at pressens tilstedeværelse vil vanskeliggjøre sakens opplysning ved at det videregives opplysninger som kan skade etterforskningen. Det vises det til hva som er sagt over om siktedes mulighet for å kommunisere noe som kan vanskeliggjøre sakens opplysning.

Pressen vil i tillegg være underlagt referatforbud, som retten forutsetter at den vil overholde idet manglende overholdes av et referatforbud vil kunne få betydning for pressens tilstedeværelse på et senere tidspunkt i saken.

Retten har forståelse for at mange etterlatte og fornærmede ikke ønsker det fokus det vil medføre at pressen får anledning til å være tilstede. Dette er imidlertid ikke et argument som kan begrunne lukkede dører, og heller ikke at pressen ikke gis anledning til å være tilstede. I det pressen har referatforbud, samt at det ikke vil bli gitt

anledning til å ta bilde av siktede før rettsmøtet, og ikke er adgang til å ta bilder av siktede under rettsmøtet, vil belastningen kunne reduseres.

Pressen gis etter dette anledning til å være til stede i fengslingsmøtet mandag 19.09.11.

Fornærmede og etterlatte tilstedeværelse

Det følger av domstoloven § 127 at fornærmede og etterlatte har rett til å være til stede med mindre særlige grunner taler mot det.

Politiet har vist til den begrunnelsen som ble gitt for at fornærmede og etterlatte ikke ble gitt adgang til å være til stede under rettsmøtet den 19.08.11 (TOSLO-2011-129394-1). Den gang ble det i politiets begrunnelse for å utelukke fornærmede vist til det store antall fornærmede, og at selv om ingen av de fornærmede bevisst ville ønske å gå ut med informasjon som kan skade etterforskningen, er det en fare for at de i vanvare kan gjøre dette.

Retten vil først bemerke at det ikke er grunn til å tro at fornærmede og etterlatte i noen særlig grad vil benytte seg av en eventuell adgang til å være til stede i fengslingsmøtet. Det vises til at det er et kort rettsmøte, hvor det i utgangspunktet ikke vil fremkomme opplysninger knyttet til sakens faktiske side, og i alle fall ikke opplysninger som ikke alt er kjent. Ved siste rettsmøte var det kun en fornærmet som tok opp spørsmålet om å være til stede.

Retten kan ikke se at det på det nåværende tidspunkt foreligger særlige grunner som taler mot at fornærmede og etterlatte som måtte ønske det, gis adgang til å være til stede under fengslingsmøtet. Det er ovenfor redegjort nærmere for hvilken mulighet siktede skulle ha for å gi en «beskjed» som har betydning for etterforskningen til noen under dette rettsmøtet. At noen tilstedeværende fornærmede skulle kunne bringe «noe» videre i vanvare er lite sannsynlig. I så fall vil referatforbudet gjelde overfor for eksempel en journalist som får slik informasjon fra en fornærmet som har vært til stede i retten. Det vises til Bøhn; Domstoloven, Kommentartutgave side 385.

I det fengslingsmøtet vil gå delvis for lukkede dører finner retten at bare fornærmede og etterlatte som har fått oppnevnt bistandsadvokat får anledning til å være tilstede. Med det store antall fornærmede og etterlatte som er i denne saken, er dette nødvendig for at man skal kunne kontrollere at personene som er til stede har adgang til dette. I den forbindelse vises det til at bare pressefolk som er akkreditert får anledning til å følge rettsmøtet. Retten forutsetter derfor at etterlatte og fornærmede som ønsker å være tilstede varsler retten om dette gjennom sin bistandsadvokat.

Bruk av videooverføring

Politiet har bedt om at bistandsadvokater, fornærmede og etterlatte, i den utstrekning de gis adgang til å være tilstede, av hensyn til sikkerheten for de øvrige aktører oppholder seg i et tilstøtende lokaler med direkte fjernsynsoverføring.

Oslo tingrett forventer ikke at det vil møte opp bistandsadvokater, etterlatte og fornærmede i et slikt omfang at dette, ut fra de opplysninger vi nå har, vil utgjøre et sikkerhetsproblem. Det er derfor ikke lagt opp til videooverføring av sikkerhetsgrunner. I det antall journalister antas å kunne bli svært høyt, er det planer om at forhandlingene vil bli overført til tilstøtende lokaler for de journalister som det ikke er plass til i rettslokalet.

Slutning:

1. *Rettsmøtet berammes til 19.09.11 for behandling av politiets begjæring om fortsatt fengsling av at Afinner sted for lukkede dører, jf domstoloven § 125 første ledd c.*
2. *Pressen gis anledning til å være tilstede i rettsmøtet, jf domstoloven § 127 første punktum.*
3. *Politiets begjæring om at fornærmede og etterlatte ikke skal få være tilstede i rettsmøtet, tas ikke til følge for de som har fått oppnevnt bistandsadvokat.*
4. *Fornærmede og etterlatte som ikke har fått oppnevnt bistandsadvokat, gis ikke anledning til å være tilstede i rettsmøtet.*